

Univers Pedagogic

37 (967),
16 octombrie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

Bursele studenților vor fi acordate în funcție de performanța academică

Sistemul de burse pentru studenții din învățământul superior va fi modificat începând cu 1 ianuarie 2026, astfel încât doar cei cu rezultate bune și foarte bune să poată beneficia de sprijin financiar. Executivul a aprobat astăzi un set de măsuri care introduc criterii clare și praguri minime de reușită academică pentru acordarea bursei.

Potrivit noilor reguli, bursele vor fi structurate în trei categorii, în funcție de rezultatele la învățătură. Categoria I va fi acordată studenților cu media de minimum 8,5 puncte, categoria II celor cu cel puțin 7,5 puncte, iar categoria III celor care ating pragul mi-

nim de 6,5 puncte. Studenții care nu îndeplinesc integral planul de învățământ, nu acumulează creditele necesare sau au restanțe nu vor putea candida pentru burse.

Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a declarat că această măsură urmărește să încurajeze implicarea și responsabilitatea în rândul tinerilor. „Continuăm să punem accent pe calitatea învățământului superior. Modificăm modul de acordare a bursei de merit astfel încât acestea să reflecte efortul și performanța reală a

studenților”, a subliniat ministrul.

Valoarea bursei rămâne diferențiată în funcție de nivelul de studii și specializare. Pentru ciclul I - licență, bursele actuale sunt de 1 295 de lei pentru categoria I, 1 015 lei pentru categoria II și 1 105 lei pentru categoria III. Studenții de la ciclul II - master - primesc o bursă unică de 1 390 de lei. Cei care urmează specialități pedagogice beneficiază de sume mai mari, care cresc în funcție de categorie și an de studiu, ajungând până la 3 620 de lei pentru studenții din anii terminali cu rezultate de top.

Pe lângă bursele de categorie, rămân în vigoare bursele de merit finanțate de stat: 4 250 de lei pentru bursa Republicii, 3 860 de lei - pentru bursa Președintelui și 3 540 de lei - pentru bursa Guvernului. Fiecare student va putea obține o astfel de bursă o singură dată pentru fiecare ciclu de studii.

Un alt element important al reformei este transparența procesului de acordare. Listele bursierilor vor fi aprobate de senatul Universității sau de consiliul profesoral, validate prin ordinul rectorului sau directorului și publicate online în ordinea descrescătoare a mediilor. În prezent, la ciclul I - licență studiază 56 899 de studenți, dintre care aproximativ 17 500 sunt finanțati de la bugetul de stat. La ciclul II - master - învață 11 814 studenți, dintre care 6 028 beneficiază de finanțare bugetară. Noile reguli se vor aplica tuturor instituțiilor publice de învățământ superior din țară.

Crește numărul studenților străini în universitățile din R. Moldova

Peste 1100 de tineri din 24 de țări s-au înscris în anul universitar 2025-2026,

Instituțiile publice de învățământ superior din Republica Moldova au înregistrat în anul universitar 2025-2026, un număr record de 1113 studenți străini, ceea ce reprezintă o creștere de 376 de persoane față de anul precedent. Este cel mai mare număr de studenți internaționali înmatriculați până în prezent în sistemul educațional superior național. Cele mai multe înscrieri au fost înregistrate la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, unde vor învăța 300 de tineri din țări precum India, Israel, Franța, Maroc, Belgia sau Finlanda. La Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău s-au înscris 279 de studenți, în special din România și Ucraina, dintre care peste 170 au optat pentru programe de master în domeniile științelor educației, psihologiei și animației.

Universitatea Tehnică a Moldovei a atras 273 de studenți, majoritatea originari din India, iar la Universitatea de Stat din Moldova și la Academia de Studii Economice din Moldova s-au înmatriculat 161, respectiv 100 de tineri străini. Studenții internaționali au ales să-și continue studiile în Republica Moldova în domenii precum medicina, științele educației, medicina veterinară, traducerea și interpretarea, administrarea afacerilor sau animația. Creșterea numărului de studenți străini este rezultatul modernizării continue a proceselor educaționale, a investițiilor în infrastructură și a promovării internaționale a ofertei universitare. Pentru susținerea acestui proces, cu sprijinul Băncii Mondiale, prin Proiectul „Învățământul Superior din Moldova”, au fost alocati circa un milion de euro pentru activități de internaționalizare. Peste 280 de cadre universitare și-au îmbunătățit competențele de predare în limba engleză, iar șase programe de la patru universități urmează să fie evaluate de agenții internaționale de acreditare.

Totodată, Ministerul Educației și Cercetării a lansat o campanie de informare în India, una dintre țările cu cel mai mare potențial de atragere a studenților străini, și a creat platforma online *studyinmd.mec.gov.md*, care oferă informații centralizate despre oportunitățile de studii din R. Moldova.

Elevii din clasele IX și XII vor putea obține certificarea competențelor digitale

Pentru prima dată în sistemul educațional din Republica Moldova, elevii din clasele a IX-a și a XII-a vor avea posibilitatea să obțină o recunoaștere oficială a competențelor digitale, printr-un proces de evaluare național implementat de Ministerul Educației și Cercetării în parteneriat cu Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare. Inițiativa își propune să ofere tinerilor o măsură clară a nivelului lor de alfabetizare digitală, o competență tot mai importantă în educație și pe piața muncii.

Testarea se va realiza exclusiv pe platforma specializată *md.brio.ro*, care garantează securitatea și confidențialitatea datelor și poate fi accesată de pe calculator, laptop, tabletă sau smartphone. Participarea este opțională, iar înscrierea se face prin completarea formularului disponibil online, până la 7 noiembrie 2025.

Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a explicat că

această evaluare reprezintă un pas concret în direcția unei educații mai adaptate erei digitale. „Transformarea digitală a educației nu mai este o opțiune, ci o necesitate. Testarea le oferă elevilor oportunitatea de a-și evalua nivelul de competență și de a-și planifica parcursul educațional și profesional în mod corespunzător”.

Noua metodologie a fost elaborată împreună cu Agenția

Națională pentru Curriculum și Evaluare și stabilește un cadru unitar pentru recunoașterea oficială a competențelor digitale. Lilia Ivanov, directoarea Agenției, a subliniat că certificatul obținut va atesta pregătirea elevilor pentru

societatea digitală și va putea fi folosit atât la admiterea în licee, cât și ulterior în programele universitare sau alte forme de învățământ.

Sesiunile de testare se vor desfășura sub supravegherea cadrelor didactice, care vor asigura

suportul tehnic necesar. Fiecare elev va avea un cod unic de acces pentru autentificarea pe platformă, iar testul, constând în itemi grilă cu patru variante de răspuns, va putea fi început doar în ziua stabilită. După finalizarea probei, elevii vor primi un raport individual care va indica nivelul competențelor digitale, punctele forte și domeniile ce necesită îmbunătățire.

Rezultatele îi vor încadra pe elevi în unul dintre cele trei niveluri de competență: elementar, intermediar sau avansat. Această inițiativă marchează un pas important pentru digitalizarea educației și vine să sprijine dezvoltarea abilităților necesare unei societăți tot mai conectate și competitive.

Sistem digital de raportare pentru universitățile din țară

Instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova vor trece, în anul 2026, la un sistemul digital de raportare. În acest sens, Executivul a aprobat instituirea Sistemului informațional de management în învățământul superior și Regulamentul resursei informaționale aferente acestuia. Noua bază de date reprezintă un stoc informațional de stat în vederea asigurării centralizării, digitalizării și gestionării unitare a datelor din domeniu.

Astfel, atât universitățile, cât și autoritățile vor avea acces la informații actualizate, necesare pentru administrarea proceselor educaționale și fundamentarea politicilor publice. Noul sistem a și fost pilotat în două instituții, urmând ca până la sfârșitul anului curent toate universitățile din țară să introducă în baza de date informații despre studenți, personal didactic și științifico-didactic, acte de studii și calificări,

infrastructură, bunuri materiale și mijloace financiare alocate de stat.

Dan Perciun, ministrul Educației și Cercetării, a menționat că „Sistemul o să facă posibilă colectarea în regim real a tuturor datelor de la universitățile noastre, precum numărul de elevi, performanța academică, infrastructură. Asta o să ne permită să elaborăm politici publice bazate pe date și să îmbunătățim capacitatea noastră de a accelera procesul de modernizare a învățământului”.

În plus, noul sistem va permite generarea rapoartelor statistice și analitice pentru planificarea strategică, elaborarea politicilor educaționale, monitorizarea și evaluarea impactului acestora. Asemenea măsuri vor contribui la creșterea transparenței, eficientizarea proceselor decizionale și digitalizarea administrării învățământului superior. De remarcat că în R. Moldova funcționează 16 instituții de învățământ superior, dintre care 12 sunt publice și 4 - private.

Reporter UPP

BIRD: 1,3 milioane de dolari pentru complexe de joacă în grădinițe

Banca Mondială va finanța, prin intermediul grantului de 1 336 800 de dolari SUA, oferit de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), dotarea a 136 de grădinițe din Republica Moldova. Astfel, pentru aceste instituții de educație timpurie vor fi procurate pavilioane noi, complexe de joacă moderne, tobogane, leagăne, scrâncioburi și balansoare.

Fiecare grădiniță selectată va beneficia de bunuri în valoare de circa 118 mii de lei, obiectele achiziționate fiind alese de administrațiile instituțiilor în cauză. Pe lângă complexe de joacă, urmează să se procure: mobilier selectat după același principiu; seturi de roboți educaționali pentru preșcolari; echipamente și materiale pentru activități sportive; jucării și cărți pentru susținerea învățării prin dezvoltarea limbajului și activități ludice.

În unele dintre aceste instituții preșcolare, echipamentele au și fost instalate. Grădinițele care au beneficiat de dotări au fost selectate în baza unui concurs public, desfășurat anterior de Ministerul Educației și Cercetării, BERD având rolul de administrator al Parteneriatului pentru Învățarea Timpurie (ELP).

Practică la Parlament pentru studenți ai Universității „Ion Creangă”

O nouă oportunitate li se oferă tinerilor care studiază la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Ei își vor putea face practica la Parlament, având totodată acces la Biblioteca forului legislativ suprem al țării. Pe marginea acestui subiect, s-au purtat discuții în cadrul unei ședințe cu participarea a mai multor profesori ai Universității și a acelor absolvenți ai acesteia care în prezent activează la Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova.

Educație civică, tehnologii informaționale, redactare, traducere și interpretare – astea au fost doar câteva teme abordate în cadrul discuțiilor axate, în mare parte, pe identificarea unor posibilități de cooperare cât mai eficientă între cele două instituții. De remarcat că UPSC are 8 facultăți, la care în

prezent studiază aproximativ 7 mii de studenți, fiind una dintre cele mai importante instituții de învățământ superior din țară în domeniul formării cadrelor didactice.

„Parlamentul poate pune la dispoziția studenților materiale informative și didactice, prin intermediul Bibliotecii din incinta acestuia. De asemenea, tinerii pot efectua stagiul de practică în cadrul forului legislativ, având

ulterior posibilități minunate de a se angaja tot aici. Ne-am bucurat ca și studenții de la Universitatea Pedagogică să se implice în activitățile publice ale Parlamentului, pentru că ideile inovative și energia tinerilor pot aduce un suflu nou instituției”, a punctat Tamara Gheorghita, secretarul general adjunct al Legislativului Republicii Moldova.

A fost modernizată Grădinița din Balabanu, Taraclia

Grădinița „Soarele” a fost modernizată grație implementării Proiectului „Viitorul copiilor din satul Balabanu: reconstrucția și dotarea grupei de creșă”. Astfel a fost renovată complet încăperea pentru copiii de creșă, inclusiv vestiarul, sala de mese, blocul sanitar și coridorul. De asemenea, au fost înlocuite ușile interioare, s-a construit un foisor în aer liber și s-a pavat zona de acces.

În plus, au fost reparate sălile pentru sport și festivități, iar patru lucrători ai instituției de educație timpurie au beneficiat prin aceste lucrări de îmbunătățirea condițiilor de muncă, trei dintre aceștia fiind angajați datorită proiectului. De remarcat că grădinița este frecventată de 20 de copii din grupa de creșă și 30 de preșcolari. De remarcat că satul Balabanu, Taraclia,

are o populație de peste 1 100 de locuitori, dintre care aproximativ 180 sunt copii.

Vera Malina, directoarea instituției, a specificat că „În prezent, spațiile reabilitate permit desfășurarea unor activități educaționale și extracurriculare în condiții confortabile și sigure, iar investiția de modernizare în valoare de peste 660 000 de lei a fost asigurată de Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL)”.

Este de menționat că la Balabanu, în cadrul primei ediții a Programului „Satul European”, a fost reabilitat acoperișul Gimnaziului local, filială a Liceului Teoretic „Ivan Vazov” din Taraclia, în acest scop fiind alocați peste 525 000 de lei. Iar prin Programele Naționale „Satul European” (edițiile I și II), „Satul European Expres” și „Servicii de Creșă Publice”, în perioada 2022-2025 au fost reabilitate și modernizate în republică 126 de grădinițe și 39 de grupe de creșă, cu peste 11 000 de copii și 3 172 de angajați din 121 de localități.

Cor. UPP

Nadejda Cazacioc: „Obținerea premiului Profesorul anului reprezintă pentru mine o confirmare de a rămâne fidelă misiunii de profesor”

Educația are mereu nevoie de oameni care inspiră prin exemplu personal. Profesoara Nadejda Cazacioc strălucește prin pasiune, dăruire și viziune. Laureată a Premiului I la categoria „Profesorul anului – Matematică și științe”, ea nu este doar un dascăl excepțional, ci și cercetătoare, asistent universitar și mentor pentru zeci de alți profesori. Își desfășoară activitatea cu aceeași energie molipsitoare atât în clasele

liceului „Ștefan cel Mare și Sfânt” din Taraclia, raionul Căușeni, cât și în sălile Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Revenită ca profesoară în școala pe care a absolvit-o, Nadejda Cazacioc poartă cu mândrie o moștenire de familie în educație, demonstrând zi de zi că meseria de dascăl este o misiune ce modelează caractere, inspiră generații și lasă urme adânci în inimile celor formați.

- Ce a însemnat pentru dumneavoastră obținerea premiului I la concursul „Profesorul anului”?

- Această distincție a fost pentru mine o mare bucurie și o emoție profundă, un moment care a înclinat ani de muncă, perseverență și dăruire. Nu am perceput acest premiu doar ca pe o distincție personală, ci ca pe o recunoaștere a valorii muncii în echipă, a colaborării cu elevii, colegii și întreaga comunitate educațională. Fiecare lecție, fiecare proiect, fiecare oră de pregătire a contribuit la această realizare, care poartă amprenta pasiunii pentru educație și a credinței că învățarea autentică începe din suflet. Pentru mine, acest premiu simbolizează recunoașterea unei vocații, nu doar a unei profesii. El reflectă dorința mea constantă de a inspira elevii, de a-i ajuta să-și descopere potențialul și de a le cultiva curiozitatea științifică și spiritul critic. Este o confirmare că metodele inovative, activitățile creative și implicarea emoțională autentică în procesul de predare pot transforma școala într-un spațiu viu, dinamic, în care învățarea devine o bucurie. Acest moment mi-a oferit o puternică motivație interioară. M-a încurajat să continui să caut noi modalități de a aduce știința mai aproape de viața de zi cu zi a elevilor, să integrez abordări interdisciplinare și să construiesc experiențe educaționale care dezvoltă nu doar cunoștințe, ci și valori, atitudini și competențe de viață. În același timp, premiul mă responsabilizează. El nu este un punct final, ci un început — o invitație de a continua să contribuie la schimbarea paradigmei educaționale, de a împărtăși bune practici, de a forma alți profesori și de a promova excelența în educație. Obținerea premiului „Profesorul anului” reprezintă pentru mine o confirmare, o inspirație și un angajament: confirmarea valorii muncii

dedicate, inspirația de a continua cu aceeași pasiune și angajamentul de a rămâne fidel misiunii de profesor — aceea de a forma oameni, nu doar elevi.

- Cum v-a schimbat acest premiu perspectiva asupra misiunii dumneavoastră educaționale?

- Mi-a schimbat semnificativ perspectiva asupra misiunii mele educaționale. Dacă până atunci priveam activitatea didactică mai ales ca pe un proces de formare intelectuală și științifică, acest premiu m-a făcut să înțeleg mai profund dimensiunea umană și inspirațională a profesiei de dascăl. Am conștientizat că, dincolo de transmiterea cunoștințelor, rolul profesorului este acela de a modela caractere, de a trezi pasiunea pentru cunoaștere și de a forma oameni responsabili, empatici și curioși față de lume. Premiul m-a determinat să privesc educația nu doar ca pe o profesie, ci ca pe o misiune socială și morală, în care fiecare gest, cuvânt sau metodă poate influența profund destinul unui elev. Mi-a întărit convingerea că profesorul de astăzi trebuie să fie un creator de contexte de învățare, un mentor și un partener de drum pentru elevi, capabil să îi încurajeze să gândească independent și să își construiască propria viziune asupra lumii. De asemenea, am început să acord o atenție mai mare dimensiunii inovației pedagogice. Mi-am propus să explorez mai curajos abordările interdisciplinare, să valorific educația prin proiecte, metoda STEAM și cercetarea aplicată ca instrumente de formare a competențelor secolului XXI. Această experiență m-a învățat că adevărata valoare a profesorului nu stă doar în ceea ce predă, ci mai ales în ceea ce inspiră. Astfel, premiul a devenit pentru mine un reper interior — o chemare de a continua să investesc în calitatea actului educațional, de a împărtăși

din experiență altor colegi și de a contribui, prin fiecare inițiativă, la construirea unei școli care formează minți libere și inimi deschise.

- Ați ales să predați chiar în liceul pe care l-ați absolvit. Ce înseamnă pentru dumneavoastră să reveniți ca profesoară în școala copilăriei?

- Revenirea în liceul pe care l-am absolvit a fost, pentru mine, una dintre cele mai emoționante întoarceri din viață — o reîntoarcere acasă, acolo unde s-au născut visurile mele, unde am învățat ce înseamnă pasiunea pentru cunoaștere și frumusețea de a fi dascăl. Acest liceu nu este doar o instituție pentru mine, ci un spațiu al formării sufletului, locul care m-a crescut și m-a învățat să cred în oameni, în lumină și în puterea educației. Profesorii mei, adevărați mentori, au fost modele de dedicare și noblețe. Dintre ei, domnul diriginte a avut un rol deosebit — un sprijin constant, un om care a știut să vadă potențial acolo unde eu aveam doar timiditate și visuri. De la el am învățat că un profesor nu doar predă, ci aprinde scânteii, că un cuvânt de încurajare poate schimba o viață. Întoarcerea mea în această școală nu este o întâmplare, ci o alegere de inimă. Am simțit că trebuie să dau mai departe ceea ce am primit — încredere, căldură, inspirație. Mă simt legată de acest loc nu doar prin zidurile sale, ci prin fiecare amintire, prin glasurile colegilor, prin mirosul de tei din curte și prin chipurile celor care au crezut în mine atunci când făceam primii pași spre visul de a deveni profesoară. Liceul din satul meu natal este, pentru mine, o oază de lumină, un loc unde valorile autentice încă respiră prin fiecare profesor și elev. Aici am învățat că educația nu înseamnă doar carte, ci și suflet, iar satul meu — cu simplitatea, liniștea și frumusețea lui — mi-a oferit echilibrul și motivația de a mă dedica acestei comunități. Astăzi, când pășesc zilnic pe aceleași coridoare, dar dintr-o altă perspectivă, simt că port mai departe o moștenire. Este o onoare și o datorie de inimă să contribuie la continuitatea spiritului acestui liceu, să le ofer elevilor de azi aceeași lumină care mi-a fost dăruită mie cândva.

- Faceți parte dintr-o adevărată dinastie de pedagogi. Cum v-a influențat această moștenire familială în alegerea profesiei și în parcursul profesional?

- A face parte dintr-o dinastie de pedagogi a avut o influență profundă asupra alegerii mele profesionale și asupra parcursului meu didactic. Mama mea, învățătoare de clasele

primare, m-a învățat că un profesor adevărat lucrează cu sufletul copilului, cultivând încredere, curiozitate și pasiune pentru cunoaștere. Mătușile mele, învățătoare la clasele primare, profesoare de matematică și informatică, și una dintre ele director de gimnaziu, mi-au oferit modele de rigoare, perseverență și leadership educațional, arătându-mi cum se poate combina profesionalismul cu dăruirea pentru elevi. Chiar și în generația mai tânără, tradiția continuă prin verișoara mea, profesoară de istorie și geografie, care inspiră elevii prin pasiunea și implicarea ei. Această moștenire familială mi-a insuflat convingerea că a fi profesor nu este doar o meserie, ci o vocație, o responsabilitate de a transmite nu doar cunoștințe, ci și valori, respect și dragoste pentru învățare. Astfel, parcursul meu profesional s-a conturat sub semnul continuității, al dăruirii și al inspirației transmise din generație în generație.

- Care au fost motivele și valorile care v-au ghidat spre cariera de profesor de chimie, pe care o practicați cu dedicare de 12 ani?

- Cariera de profesor de chimie a fost pentru mine mai mult decât o alegere profesională — a fost o chemare din inimă, ghidată de dragostea pentru copii și dorința profundă de a contribui la construirea viitorului lor. În fiecare zi, când intru în clasă, simt responsabilitatea de a le oferi elevilor nu doar cunoștințe, ci și curiozitatea și încrederea de a explora lumea din jurul lor. Nimic nu se compară cu fericirea din ochii lor atunci când reușesc să facă o conexiune între teorie și realitate și să descopere frumusețea lumii științei prin cercetare. Această bucurie împărtășită cu elevii mei este motorul care m-a menținut dedicată timp de 12 ani. Valorile care mă ghidează sunt empatia, răbdarea și responsabilitatea, dar și convingerea că educația poate schimba vieți. Fiecare lecție devine o oportunitate de a le insufla elevilor curiozitate, gândire critică și pasiunea pentru cunoaștere, dar și de a-i ajuta să-și descopere potențialul și să creadă în propriile forțe. Pentru mine, a fi profesor înseamnă a fi alături de elevi în drumul lor de descoperire, de a le oferi instrumentele pentru a înțelege lumea, dar și pentru a deveni oameni responsabili, creativi și încrezători. Fericirea lor și realizările lor sunt cele mai mari recompense pentru mine, iar această bucurie face ca în fiecare zi clasă să fie plină de sens și de lumină.

- Coordonați proiecte educaționale, sunteți formator

național și președinte al unor comitete organizatorice. Ce înseamnă pentru dumneavoastră leadershipul în educație?

- Leadershipul în educație este abilitatea de a inspira, de a ghida și de a crea contexte în care profesorii și elevii pot da ce au mai bun din ei. A fi lider în educație presupune să asculți, să susții și să motivezi, să construiești punți între idei și oameni și să fii un model de responsabilitate, integritate și dedicare. Coordinarea proiectelor educaționale și implicarea mea ca formator național sau președinte al comitetelor organizatorice mi-au arătat că leadershipul autentic se manifestă prin sprijinul acordat echipei, prin încurajarea inovației și prin capacitatea de a valorifica talentul fiecărui cadru didactic și al fiecărui elev. Este vorba despre a construi un mediu în care ideile bune sunt ascultate, iar inițiativa este apreciată și cultivată. Leadershipul în educație înseamnă, în fond, a transforma viziunea în realitate, a facilita dezvoltarea profesională și personală a celor din jur și a contribui la o comunitate educațională în care fiecare membru simte că poate crește, că poate fi creativ și că poate influența pozitiv viitorul elevilor. Este un act de responsabilitate și dăruire, dar și o sursă de satisfacție profundă atunci când vezi impactul muncii tale reflectat în succesul și bucuria elevilor și colegilor.

- Cum ați reușit să mobilizați resurse și oameni pentru proiecte de impact în comunitate, precum „Apă curată – viață salvată”?

- Proiectul „Apă curată – viață salvată” a fost pentru mine și elevii mei o oportunitate de a transforma cunoștințele teoretice în acțiuni concrete pentru comunitate. Am început prin cercetarea sistematică a calității apelor din localitatea noastră natală, implicând elevii în colectarea și analiza datelor, dar și în interpretarea lor. Rezultatele acestor cercetări au stat la baza unei campanii de informare adresate comunității, pe care am realizat-o prin pliante, filmulețe video și întâlniri directe, explicând importanța protejării resurselor acvatice pentru sănătatea și viitorul tuturor. Mobilizarea resurselor și oamenilor a fost posibilă datorită colaborării și parteneriatelor. Resursele financiare au provenit dintr-un proiect de granturi pentru tineri, oferit de Centrul Parteneriat pe Dezvoltare, iar implicarea elevilor, a colegilor și a membrilor comunității a transformat proiectul într-un demers viu, cu impact real.

(Continuare în pag. 4)

Manualul Grigore Vieru

Denumirea acestui generic vine din parafrizarea titlului unei cărți pe care am procurat-o anul trecut în cadrul Salonului de carte „Book-fest” de la Chișinău. Salon care s-a desfășurat și anul acesta la începutul lunii septembrie, unde nu este exclus ca Dvs. să fi dat de cartea „Manualul de viață al poetului Grigore Vieru” de Sava Bogasiu, Buzău, 2024. M-am gândit că e oportun s-o propun spre lectură acum, la început de an de studii, ca să ne sincronizăm cu sloganul zilei de 1 septembrie: „Valorile care ne unesc”. Iar Grigore Vieru, indiscutabil, a fost și rămâne a fi un reper moral și educațional de necontestat. Autorul, preotul Sava Bogasiu, afișează mesajul cărții chiar pe coperta a patra: „M-am străduit, după putere, cu ajutorul bunului Dumnezeu, să extrag din vasta lui operă literară zece lecții de viață care-l definesc pe Grigore Vieru ca poet național al LIMBII ROMÂNE, cu care s-a unit pe vecie, prin jurământ sfânt pe altarul PATRIEI.”

Vorba e că anul trecut în perioada sărbătorilor pascale, după jumătate de an de când am procurat cartea, am avut ocazia să mă întâlnesc cu autorul volumului și să mă îmbogățesc cu următorul autograf: „Cu admirație pentru A.V., un mare iubitor al poetului GRIGORE VIERU, binecuvântare, Sava Bogasiu. Hristos a înviat! 28-05-2024, Chișinău.” După cum se vede, autograful unui slujitor al bisericii se deosebește un pic de al unui scriitor laic, iar aprecierea că sunt „un iubitor al poetului Grigore Vieru” nu este una exagerată, ci vine să confirme faptul că l-am cunoscut pe poet, i-am citit creația și am avut ocazia să-i solicit și câteva interviuri, care au fost publicate în ziarul „Literatu-

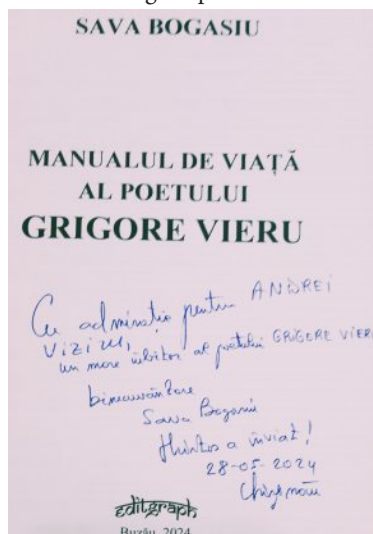

ra și Arta”, apoi în cărțile de autor ale subsemnatului: „Autografe pe cer și suflet” și „Cei șapte ani de acasă sau cele șapte miracole ale copilăriei”.

Iar după plecarea în eternitate a regretatului poet, am participat la mai multe ediții ale Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, duplex Iași - Chișinău, în cadrul căruia am avut ocazia să mă întâlnesc cu mai mulți prieteni, admiratori și prețuitori ai creației vierene, printre care și cu Alexei Marulea, autorul cărții „Demnitatea ca testament”, Chișinău 2011, prima ediție. Pe această lucrare el mi-a scris următorul autograf: „Dlui A.V. prietenului lui Grigore Vieru, nu declarat, dar adevărat, și care prețuiește valorile românești. Cu drag, Marulea, 10.02.2012.” Cartea cuprinde un capitol dedicat poetului, un pliant de fotografii color cu regretatul scriitor, dar și cu prietenii lui. După care, în 2014, a apărut a

doua ediție, completată cu un alt autograf care avea să confirme o parte din cele ce conținea autograful de la prima ediție: „Domnului A.V., care cu drag prețuiește Valorile noastre românești. Cu stimă Marulea, 21.02.2015.”

Dar dacă e să ne întoarcem la „Manualul de viață al poetului Grigore Vieru” de Sava Bogasiu, găsim aici și o dedicație: „Dedic această carte de suflet Preasfințitului părinte Veniamin, episcopul român din Cahul, și domnului academician Mihai Cimpoi, prieteni devotați ai marelui poet Grigore Vieru, de veșnica pomenire.” A nu se confunda dedicația dintr-o carte cu autograful, care ziceam că e un gen aparte.

Câte ceva despre Sava Bogasiu / Pr. prof. Milea Mihail/. Este din Buzău, autor a peste 50 de cărți mai mari sau mai mici, în majoritatea lor cu caracter religios, patru dintre care sunt dedicate lui Grigore Vieru. Prima, „Grigore Vieru, Luceafărul de dincolo de Prut al Limbii Ro-

mâne”, a apărut în 2009, în Buzău, imediat după ce ne-a părăsit poetul. A doua, „Sacral în poezia lui Grigore Vieru”, a văzut lumina tiparului în 2011, iar a treia, „Patria în opera lui Grigore Vieru”, în 2015.

Recenta carte se citește ușor, are un număr impunător de fotografii alb-negru și este un frumos omagiu adus Marelui Poet. Cele zece capitole constituie, de fapt, niște lecții de viață ale poetului, zece în concepția autorului. E suficient să facem trimitere la titlurile unora dintre ele ca să vă intrigăm să citiți sau să răsfoiți această carte: *Credința în Dumnezeu în opera lui Grigore Vieru; Dragostea de mamă în opera lui Grigore Vieru; Iubirea de Patrie în opera lui Grigore Vieru; Limba Română – Regina Popului Român în opera lui Grigore Vieru; Crezul poetului Grigore Vieru; Poezia lui Grigore Vieru – o cale de purificare a sufletului românesc...*

Iată una din elogiile aduse lui Grig: „Poet al mamei, al copilului, al dorului, al naturii, al păcii și bucuriei sfinte – acesta este Grigore Vieru, Luceafărul Limbii Române”. Amintim cu această ocazie că poetul a debutat mai întâi cu poezia pentru copii. Prima lui carte, „Alarma”, a apărut în 1957, după care au urmat: „Muzicuțe”, 1958; „La fereastra cu minuni”, 1960; „Bună ziua, fulgilor”, 1961; „Făt Frumos curcubeul”, 1961; „Făgurașii”, 1963; „Ceasornicul pădurii”, 1965; „Poezii de seama voastră”, 1967 ș.a.

Evident, cartea care a marcat multe generații de copii a fost „Albinuța” /Abecedarul pentru preșcolari/ 1979, despre care însuși poetul mărturisise într-un interviu: „Am scris-o pe înțelesul copiilor. Am scris-o cu dragoste și căldură, iar copiii, mai ales copiii, simt când

o lucrare artistică este sinceră”. Un gând central al volumului „Manualul de viață al poetului Grigore Vieru” este că „*Toată viața poetul a avut un cult deosebit al recunoștinței față de cei care l-au format și l-au educat pe timpul vieții lui pământestești*”. Un laitmotiv al cărții este următoarea concluzie: „*Întreaga operă literară a lui Grigore Vieru a fost frământată în altarul sacralității, care-i conferă o valoare inestimabilă*”.

Pe lângă reușitele volumului, am avea și unele obiecții, cum ar fi trimiterea la vorba lui Lenin „învață, învață și iar învață”, de la pagina 14. După cum regretăm că la unele fotografii inserate în carte lipsesc legende. Cartea „Manualul de viață al poetului Grigore Vieru” de Sava Bogasiu este adresată atât celor mici, cât și celor mari, deoarece, după cum afirmă autorul, „*Ce este pentru noi, românii, marele poet Mihai Eminescu este și poetul Grigore Vieru pentru basarabenii aflați dincolo de Prut, pământ românesc – salvatori ai LIMBII ROMÂNE ȘI AI IDENTITĂȚII NAȚIONALE*”. De asemenea, este important să reținem că „*Pentru Grigore Vieru, poezia este o cale de purificare a sufletului românesc*”, și „*Grigore Vieru a devenit, de-a lungul vremii, un sacerdot al Limbii Române*”.

Andrei VIZIRU

Nadejda Cazacioc: „Obținerea premiului Profesorul anului reprezintă pentru mine o confirmare de a rămâne fidelă misiunii de profesor”

(Continuare din pag. 3)

Prin acest proiect, am putut să demonstrăm că educația și implicarea activă pot genera schimbări tangibile în mediul în care trăim și că elevii pot deveni adevărați promotori ai protecției resurselor naturale.

- Ce învățăminte ați extras din activitatea de mentor și formator pentru alți profesori?

- Experiența de mentor și formator m-a învățat că educația trebuie să fie mereu prioritară, iar profesorul are rolul de a ghida și inspira elevii să descopere lumea cu curiozitate și entuziasm. Am observat că învățarea devine cu adevărat eficientă atunci când este interactivă, iar jocul, metodele creative și experiențele practice transformă lecțiile în adevărate experiențe de descoperire. În activitatea mea de mentor, am

integrat și aspecte legate de inovație și transfer tehnologic, demonstrând colegilor cum metodele moderne, instrumentele digitale și proiectele interdisciplinare pot fi aplicate în mod concret în procesul de predare. Astfel, profesorii pot aduce în clasă nu doar cunoștințe, ci și soluții inovative, care dezvoltă competențele secolului XXI și pregătesc elevii pentru provocările viitorului. Am învățat că schimbarea este posibilă oriunde există dorință și implicare. Am văzut colegi care, inițial reticenți față de noi abordări, au adoptat tehnologii, metode interactive și proiecte inovative, reușind să transforme modul în care predau. În acest context, rolul unui formator nu este doar să transmită tehnici, ci să încurajeze creativitatea, curajul de a inova și capacitatea de a transforma ideile în practică, contribuind la o

educație relevantă, dinamică și conectată la lumea reală.

- Sunteți doctorandă, cercetătoare și asistent universitar. Cum reușiți să echilibrați activitatea didactică din liceu cu cea universitară și de cercetare?

- Echilibrarea activității didactice din liceu cu cea universitară și de cercetare se bazează pe planificarea riguroasă, dozarea timpului și stabilirea priorităților. Consider că fiecare dintre aceste dimensiuni poate fi valorificată în mod complementar, astfel încât să genereze un impact educațional și științific coerent. În cercetarea mea doctorală, mă concentrez pe didactica chimiei, cu accent pe educația STEAM în formarea competențelor, domeniu care se intersectează direct cu activitatea mea universitară și liceală. La Universitate, predau discipline care includ tehnologii informaționale aplicate în chimie și abordări STEAM în educație și cercetare, iar la liceu aplic aceste concepte prin proiecte și lecții practice, oferind elevilor oportunitatea de a învăța prin experiment și explorare. Această structură permite sinergia între cercetare, predare universitară și activitate didactică, valorificând valențele comune ale fiecărui plan. Rezultatul este un circuit integrat de învățare și cercetare, în care noile descoperiri și metode pedagogice dezvoltate în cercetare sunt testate și aplicate în practică, iar experiența didactică alimentează noi direcții de cercetare. Astfel, printr-o gestionare atentă a timpului

și prin sinergia dintre activitățile didactice, universitare și de cercetare, reușesc să mențin calitatea actului educațional, relevanța cercetării și impactul formativ asupra elevilor și studenților.

- Ați publicat numeroase articole și ghiduri. Care dintre lucrările dumneavoastră vi se pare cea mai relevantă pentru profesorii din învățământul general?

- Dintre lucrările mele publicate, suportul de curs „Abordări STEAM în educație și cercetare” mi se pare cea mai relevantă pentru profesorii din învățământul general. Acest material nu se limitează la prezentarea conceptelor teoretice, ci oferă modele concrete de lecții STEAM pentru chimie, precum și proiecte interdisciplinare care pot fi adaptate și implementate în clasă. În suport sunt incluse și probleme și exerciții interdisciplinare, care stimulează gândirea critică și creativitatea elevilor, dar și activități extracurriculare STEAM, menite să extindă învățarea dincolo de clasă și să apropie elevii de cercetarea științifică. Prin această lucrare, profesorii găesc instrumente practice, testate și aplicabile, pentru a integra abordări inovative și interactive în predarea chimiei și pentru a dezvolta competențele secolului XXI în rândul elevilor. Această publicație reprezintă astfel un ghid practic și inspirațional, care poate sprijini profesorii să transforme lecțiile tradiționale în experiențe de învățare active și interdisciplinare, punând accent pe

implicarea elevilor și pe aplicabilitatea reală a cunoștințelor.

- A fi dirigintă înseamnă adesea să fii și un al doilea părinte pentru elevi. Cum trăiți această latură a profesiei?

- Pentru mine, a fi diriginte, înseamnă a însoți elevii în drumul lor de creștere și dezvoltare, nu doar ca profesor, ci și ca sprijin apropiat și ghid de încredere. Îi cunosc pe acești copii încă din grădiniță și am avut privilegiul să îi urmăresc cum cresc, cum descoperă lumea și cum își formează personalitatea. Sunt elevii de vârsta fiicei mele, iar unii sunt chiar colegii ei, ceea ce face legătura noastră cu atât mai personală și specială. Această experiență îmi permite să fiu aproape de ei nu doar în aspectele academice, ci și în cele emoționale, să le ofer sprijin, încurajare și atenție individuală. Ei sunt pentru mine parte din familia mea extinsă, iar responsabilitatea de a le fi alături în momentele de bucurie și provocare o trăiesc cu dăruire și emoție. A fi dirigintă înseamnă pentru mine să-i însoțesc și să contribuim la formarea lor ca oameni responsabili, curioși și încrezători. Faptul că îi cunosc și îi văd crescând de la grădiniță până în liceu transformă această legătură într-o sursă constantă de bucurie, satisfacție și inspirație, iar fiecare progres al lor îmi umple inima de mândrie și recunoștință.

A intervievat
Silvia ȚURCAN

Șezătorile – comoară a sufletului satului

Fără tradiții, fără memorie și fără rădăcini un neam nu poate dăinui.

Am avut o copilărie frumoasă, petrecută alături de părinți, bunici și străbunici. Am lucrat cu ei cot la cot pe Dealul Mare și am ascultat povești din viața lor. În iernile cu multă zăpadă, cu vânt și ger, priveam prin geam cum iarna alungă oamenii în case, unde focul în vatră era mereu aprins. Anume iarna se făceau șezători, la care am participat și eu. La ele soseau vecini, rude, prieteni și consăteni. Toți oaspeții veneau cu lucru: cineva torcea, altcineva împletea, broda sau scărmana lână. Bărbații se implicau și ei în muncă, țineau uruiocile de ață, depăneau ghome sau scărmanau lână împreună cu femeile.

Șezătorile nu erau doar despre lucru, ci și despre bucuria de a fi împreună. În timp ce mâinile lucrau, gurile povesteau, iar râsetele umpleau odaia. Tinerii spuneau glume și cântau, bătrânii depăneau amintiri și dădeau sfaturi, iar copiii ascultau cu ochi mari, încercând să prindă din înțelepciunea lor. Atmosfera era caldă, chiar dacă afară viscolea.

Pentru mine, acele seri de iarnă au rămas o comoară a sufletului. Ele mi-au arătat ce înseamnă comunitatea, hărnicia și bucuria lucrurilor simple. Azi, când îmi amintesc de ele, parcă simt din nou mirosul lemnului ars, aud trosnetul din vatră și văd chipurile luminate de flăcări și voie bună.

La șezători auzeai multe și de toate. De obicei, vorbeau cei mai bătrâni, cu experiență de viață, iar tineretul asculta cu atenție. Istoriile de viață erau spuse cu patos și se accentuau mereu, ca să fie ținute minte. Copiii mai mici, cocoțați pe cuptor, erau ochi și urechi la tot ce se spunea. Fiecare cuvânt era pus la inimă, ei învățau, fără să-și dea seama, lecțiile vieții. Pentru ei, gospodinele coceau alivenci și învățate cu magiun, ca să îndulcească serele lungi de iarnă.

Copiii erau cei care vedeau și auzeau tot, dar și memorau. Dacă la șezători veneau fete și flăcăi, atunci anume copiii știau primii cine și când s-a îndrăgostit, cine a schimbat o privire mai lungă sau o strângere ușoară de mână. Ei nu scăpau

nimic din ochi și adesea păstrau aceste mici secrete până ce vestea devenea cunoscută de toți.

Șezătorile nu erau doar muncă, ci și loc de poveste, de cântec și de legat prietenii. Erau serile în care satul se aduna laolaltă, în care se clădea unitatea dintre oameni și se lăsa amintiri ce aveau să fie purtate o viață întreagă. Șezătorile erau și un prilej de a păstra tradițiile, se cântau colinde, se spuneau basme și snoave, se transmiteau rețete, descântece sau meșteșuguri. Era o adevărată școală a satului, unde fiecare învăța de la altul, femeile deprindeau fetele tinere să toarcă și să țesă, bărbații îi sfătuiau pe flăcăi cum să fie gospodari, iar copiii prindeau tainele unei lumi pline de rosturi.

Pentru mine, șezătorile au rămas ca o fereastră spre o lume de altădată, unde oamenii se bucurau de lucruri simple și de apropierea unora față de alții. Ele nu însemnau doar muncă, ci și prietenie, dragoste, cântec și înțelepciune. Astăzi, când îmi amintesc de acele seri, parcă simt din nou mirosul de alivenci, aud glasurile bătrânilor și râsetele tinerilor, și îmi dau seama că acolo, la șezători, se păstra sufletul satului românesc.

La șezători, gospodinele se ajutau unele pe altele. Nimeni nu

rămânea singur cu lucrul, iar munca grea părea mai ușoară când era împărțită.

Cine era leneș nu-și găsea loc acolo, personajul din povestea lui Ion Creangă „Fata babei și fata moșneagului” cred că era singura excepție de la această regulă, dar și ea era spusă mai mult ca o învățătură. În realitate oamenii erau atât de prietenoși și de responsabili, încât țineau cont cu grijă la cine urma să se facă șezătoarea, după rând.

Gazda se străduia mereu să primească frumos oaspeții. De obicei, cocea un cuptor întreg de plăcinte aburinde, ori pregătea o oală mare

de sarmale, năut fiert, cartofi copti sau plăchie. Mirosul bucatelor umplea casa și îi aduna pe toți în jurul mesei, iar ospitalitatea gazdei era o mândrie.

Cele mai impresionante pentru mine au rămas însă șezătorile unde se țesau covoare. Era o muncă plină de taină și frumusețe. Am țesut și eu câteva modele: „Lăcrimioare”, „Fata cu cerbul”, „Podnosul”, „Țigani”, „Coșul cu flori”. Fiecare motiv ascundea o poveste aparte, fiecare linie și formă avea un rost, iar fiecare culoare purta un simbol. Roșul însemna dragoste și viață, albastrul semnifica liniște și credință, verdele – credință și rodnicie. Așa, prin mâinile femeilor, covoarele deveneau nu numai obiecte de pozoabă, ci și adevărate cronici țesute ale satului, pline de istorie și simțire. Țesătura era cu adevărat o muncă a sufletului, mâinile fiind un instrument abil al acestuia. În fiecare nod

și fir femeile imprimau o parte din gândurile lor, așa covoarele căpătând viață.

La șezători, mamele lucrau cu sârguință la zestrea fetelor. Casele se împodobeau cu lucruri făcute de mână lor: covoare țesute cu modele tradiționale, lăicere, rombe, păretare, țoluri multicolore. Pe la icoane atârnav ștergare cu bujori și dantele, iar pereții erau decorați cu fotografii în rame mari, împodobite cu prosoape țesute de bunici și străbunici. În Casa Mare, un teanc până la pod de țesături și perne brodate așteptau să fie jucate la nuntă. Fiecare lucru era dovada trudei și a dragostei.

Am fost la multe șezători și ele m-au format ca om. În amintirea mea au rămas chipuri frumoase, suflete calde și multe comori pe care le

păstrez ca pe ochii din cap. Mă gândesc adesea cum aș putea da viață unui muzeu în care să expun tot ce am adunat de la moși și strămoși.

La Chișinău nu prea am unde să le țin, iar la casa părintească se află ceea ce azi este pe cale de dispariție. Șezătorile nu se mai țin, iar gospodinele nu mai știu să toarcă, să țesă sau să coasă cum făceau odinioară. Un muzeu al satului ar fi nu doar un loc plin de frumusețe, ci și un semn de recunoștință pentru toate femeile și bărbații care au clădit prin muncă și credință viața de la tară. Ar fi o fereastră spre trecut, dar și o lecție pentru viitor. Căci fără tradiții, fără memorie și fără rădăcini, un neam nu poate dăinui.

Îl întreb pe Dumnezeu cum aș putea vedea visul împlinit, nu pot lăsa sufletul femeilor din neamul meu fără ocrotire. Vreau să dau o casă amintirilor, un loc în care aceste lucruri să vorbească despre cine am fost și ce putem fi. Chiar dacă ar fi doar o cameră, un colț în ograda unde am crescut, acolo ar trebui să fie păstrată lumina muncii și mândria familiei. De aceea, cred că fiecare dintre noi are o datorie, să nu lase uitarea să acopere ceea ce au clădit cu trudă moșii și strămoșii noștri.

Șezătorile, covoarele țesute, ștergarele cusute, poveștile și cântecele nu sunt doar obiecte sau amintiri, ci fragmente din sufletul unui neam. Dacă azi nu mai știm să toarcem ori să țesem, putem totuși să păstrăm ceea ce am moștenit. Vă îndemn pe toți cei care citiți aceste rânduri: Nu lăsați tradițiile să moară! Păstrați-le, transmiteți-le, povestiți-le mai departe. Pentru că în ele stă frumusețea și puterea noastră, iar fără rădăcini niciun arbore nu poate trăi.

Veronica PÎRLEA-CONOVALI,
scriitoare, profesoară la
Colegiul Național
de Coregrafie din Chișinău

RECUNOȘTINȚA FAȚĂ DE PROFESORI ȘI LIMITELE LEGALE

Ziua Profesorului, celebrată pe 5 octombrie, reamintește importanța gesturilor de recunoștință față de cadrele didactice. Elevii și părinții pot transmite mulțumirea lor prin cadouri, însă legea stabilește limite clare pentru a proteja integritatea procesului educațional.

Conform legislației, valoarea totală a cadourilor primite de un cadru didactic nu trebuie să depășească 1.000 de lei pe an. Cadourile simbolice, cum ar fi flori, ciocolată (sau alte produse perisabile), felicitări sau obiecte realizate manual, nu necesită raportare și

pot fi oferite fără grijă. În schimb, cadourile care depășesc această limită sau sunt mai costisitoare trebuie însemnate într-un registru special al instituției și gestionate conform procedurilor interne.

Legea integrității, Codul Educației și Codul de etică al cadrului didactic stabilesc că personalul didactic nu poate accepta cadouri care ar putea afecta imparțialitatea sau obiectivitatea în activitatea profesională. Prin urmare, raportarea cadourilor depășind limitele legale este o măsură preventivă și protejează atât dascălii, cât și elevii.

Profesorii recunosc că cele mai valoroase cadouri sunt cele cu semnificație emoțională. Mesajele scrise de mână, desenele realizate de copii sau gesturile colective

de apreciere transmit respect și recunoștință autentică, mai mult decât orice obiect material scump.

Unii pedagogi au povestit că au primit cadouri inedite care le-au adus zâmbetul pe buze și amin-

tiri deosebite. Printre acestea se numără plante rare aduse de elevi pasionați de grădinărit, obiecte de artizanat realizate manual sau chiar compoziții muzicale și poezii dedicate dascălilor.

Alte gesturi surprinzătoare au inclus pliante cu mulțumiri colective de la întreaga clasă, colecții de fotografii cu momentele importante din anul școlar sau chiar jocuri și materiale educative create special pentru orele de curs, toate având valoare simbolică și emoțională, dar necostisitoare. În fine, recunoștința autentică față de profesori se reflectă prin respect, cuvinte sincere și gesturi care transmit aprecierea reală pentru munca lor, nu prin valoarea materială a cadourilor.

Conferința raională a cadrelor didactice din Orhei – prilej de reflecție asupra valorilor educaționale

Cadre didactice din raionul Orhei s-au reunit, pe 30 septembrie curent, la Conferința raională organizată de Direcția Generală Educație Orhei, un eveniment dedicat schimbului de experiențe, recunoașterii meritelor și promovării excelenței în educație. Evenimentul a oferit profesorilor oportunitatea de a reflecta asupra rolului lor în formarea generațiilor viitoare și de a-și împărtăși bune practici.

Un moment de un simbolism aparte al conferinței a fost ceremonia de oferire a Făcliei

Educației doamnei Silvia Lozinscaia, șefă interimară a Direcției Generale Educație Orhei, ca semn

de apreciere pentru implicarea sa constantă în dezvoltarea școlilor raionului.

Președintele raionului, Vasile Adașan, a transmis felicitări întregii comunități pedagogice și a înmănat diplome cadrelor didactice premiate în cadrul concursului „Pedagogul Anului 2025”. În discursul său, Angela Prisăcari, șefă adjunctă în cadrul Ministerului Educației și Cercetării, a evidențiat prioritățile strategice ale MEC, in-

clusiv sprijinul acordat profesorilor, susținerea tinerilor specialiști, modernizarea infrastructurii și promovarea integrității în școli.

Invitata specială a conferinței, Victoria Stratan, doctor, conferențiar universitar la UPS „Ion Creangă”, a vorbit despre importanța valorilor naționale în educație și rolul dascălului ca

model moral și profesional. Totodată, 16 tineri profesori au fost acceptați oficial în comunitatea

educațională a raionului, primind sprijin și încurajare pentru începutul carierei lor.

Instituțiile de învățământ participante au prezentat proiecte și bune practici organizate în șapte itinerare tematice, demonstrând modul în care inovația și colaborarea pot transforma activitatea școlară într-un proces viu, plin de idei și valori. Conferința s-a încheiat cu activitatea „Ghemul valorilor”, în cadrul căreia participanții au creat împreună o pânză, simbol al unității și al legăturii între profesori, elevi și comunitate.

Forumul educațional din Cantemir a celebrat valorile educației și rolul profesorului

Sub semnul respectului față de profesie și al tradiției educaționale, raionul Cantemir a găzduit Forumul educațional raional al cadrelor didactice și manageriale, organizat de Direcția Generală Învățământ. Evenimentul desfășurat cu prilejul Zilei Lucrătorului din Învățământ, sub genericul „Valorile care ne unesc”, a reunit pedagogi, manageri și mentori într-un spațiu comun de reflecție și celebrare a rolului școlii în comunitate.

Dialoguri despre leadership, modele și sprijin

Forumul a fost structurat în trei grupuri tematice – *Manager: lider și vizionar*, *Profesor: formator și model* și *Mentor: ghid și sprijin*. Participanții au discutat despre cultura instituțională bazată pe valori, despre integrarea acestora în activitățile didactice și despre modalitățile de susținere reciprocă în comunitatea profesională. Deschiderea evenimentului a fost marcată de momentul artistic al copiilor de la Instituția de Educație Timpurie din sa-

tul Porumbesti, care au adus un omagiu Republicii Moldova prin versuri, cântece și dansuri tradiționale.

Reprezentanții autorităților, alături de profesori

Printre invitați s-au numărat oficiali locali și naționali. Președintele raionului, Pavel Culicovschi, a adresat un mesaj de felicitare cadrelor didactice, subliniind noblețea profesiei și asigurându-le de sprijinul Consiliului Raional.

Secretara de stat la Ministerul Educației și Cercetării, Valentina

Olaru, a remarcat importanța evenimentului și a prezentat proiectele educaționale implementate în raion. Patru cadre didactice au fost distinse cu diplome de înaltă apreciere din partea ministerului, pentru contribuții semnificative în domeniu.

Distincții pentru excelență și devotament

Pe scena Forumului au fost acordate diplome de onoare și merit din partea Parlamentului, Guvernului, Consiliului Raional și Direcției Generale Învățământ, în semn de recunoaștere a profesionalismului și implicării profesorilor în formarea noilor generații.

Mesaje de recunoștință au fost transmise de: Igor Șevenco, șeful Oficiului Teritorial al Căminării de Stat Cahul; Dumitru Muranovici, vicepreședintele raionului; Liudmila Țurcanu, secretara Consiliului Raional; Natalia Matcaș, lider sindical;

Vasile Popa, reprezentant al pedagogilor veterani.

Educația – reper într-o lume în schimbare

„Educația, mai mult decât orice alt domeniu, se clădește pe valori. Ele dau sens, inspirație și direcție, formând nu doar intelecte, ci și caractere puternice și cetățeni responsabili”, a declarat Tatiana Cechir, șefa Direcției Generale Învățământ Cantemir.

Sărbătoarea a avut loc la Casa de Cultură „Nicolae Sulac” din orașul Cantemir și a fost completată de un program artistic susținut de ansamblurile folclorice „Ciobănașul”, „Opincuța” și „Mierla Prutului”. Spectacolul a fost moderat de Ion Roșu, directorul instituției gazdă.

Recunoaștere și continuitate

Evenimentul a fost un prilej de a onora dedicarea profesorilor, de a reafirma rolul lor esențial în păstrarea identității și formarea societății. Într-un context global în continuă schimbare, educația rămâne un reper stabil, iar profesorii – veritabili arhitecți ai viitorului. Marcarea Zilei Mondiale a Educației, sărbătorită anual la 5 octombrie, a întărit mesajul că munca dascălilor este una de importanță fundamentală pentru dezvoltarea durabilă și coeziunea socială.

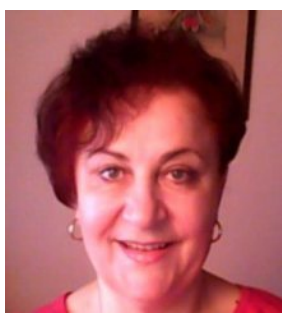
Parteneriatul școală - familie: factor esențial în prevenirea și corectarea tulburărilor de limbaj la copii

Comunicarea reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai dezvoltării umane, iar limbajul este principalul instrument prin care aceasta se realizează. În perioada școlarității mici (6-10 ani), copilul își consolidează abilitățile de exprimare, învață să-și structureze gândirea și să comunice eficient cu cei din jur. În cazul în care apar tulburări de limbaj, intervenția timpurie este esențială, iar succesul acesteia depinde, în mare măsură, de **colaborarea dintre școală și familie**.

Limbajul are o funcție cognitivă, afectivă și socială. El nu doar reflectă gândirea copilului, ci și contribuie la formarea ei. Prin limbaj, copilul învață, povestește, pune întrebări și își exprimă personalitatea. La vârsta școlară mică, limbajul se dezvoltă intens: vocabularul se îmbogățește, propozițiile devin mai complexe, iar pronunția se stabilizează. Orice tulburare de limbaj – de exemplu **dislalia, bătălia sau întârzierea în dezvoltarea vorbirii** – poate afecta aceste procese și, implicit, performanțele școlare.

Analiza datelor statistice oficiale și a rapoartelor recente arată că, în Republica Moldova, tulburările de vorbire reprezintă o problemă reală, dar adesea subestimată. Potrivit **Biroului Național de Statistică**, în anii 2021-2024 rata copiilor depistați cu tulburări de vorbire în urma examinărilor profilactice a fost cuprinsă între **4,6 și 5,1 copii la 1.000 dintre cei examinați**. Acest fapt indică o **tendință ușor crescătoare** în identificarea acestor dificultăți, posibil datorită îmbunătățirii screeningului medical și a conștientizării importanței intervenției timpurii.

Totodată, în instituțiile de educație timpurie și școlile care includ copii cu cerințe educaționale speciale, **tulburările de vorbire afectează aproximativ o treime (30-34%) dintre elevi**, ceea ce evidențiază frecvența ridicată a

Ludmila BOSTAN,
logoped, grad didactic I,
IPLT „Universul”,
mun. Chișinău

problemelor de comunicare în rândul copiilor cu alte tipuri de deficiențe senzoriale, cognitive sau fizice. Datele Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică (2023) confirmă că există peste **800 de copii cu tulburări de limbaj și comunicare**, ceea ce arată că **necesitatea serviciilor logopedice este constantă și semnificativă**.

Aceste cifre, deși aparent moderate la nivel general, pot reflecta **subdiagnosticarea tulburărilor de vorbire** în rândul copiilor, mai ales în mediul rural, unde accesul la specialiști logopezi este limitat. De asemenea, nu toate cazurile sunt raportate sau recunoscute oficial, ceea ce reduce acuratețea datelor.

Școala este mediul unde copilul își manifestă zilnic abilitățile de comunicare, în relația atât cu profesorii, cât și cu colegii. Cadrele didactice, în special învățătorii și logopezii, au un rol important în **observarea semnelor timpurii ale tulburărilor de limbaj**, precum: pronunția incorectă a sunetelor, dificultăți de articulare, vocabular limitat sau probleme de înțelegere a mesajului oral.

Intervenția logopedică desfășurată în școală urmărește dezvoltarea pronunției corecte, îmbogățirea vocabularului și

„O vorbire corectă începe acasă și se cultivă la școală”

îmbunătățirea comunicării orale. Totuși, aceste progrese sunt posibile doar dacă activitatea de corecție este **susținută și acasă**, prin implicarea familiei. Or, **comunicarea dintre școală și familie este cheia succesului terapeutic** și este esențială pentru asigurarea unei intervenții unitare și eficiente. Prin întâlniri periodice, discuții și feedback reciproc, părinții și cadrele didactice pot urmări evoluția copilului și adapta metodele de lucru.

Formele eficiente de colaborare includ: **ședințe logopedice comune părinte - cadru didactic**; fișe de progres partajate între școală și familie; comunicare deschisă prin intermediul platformelor educaționale sau întâlniri desfășurate în mod regulat; implicarea copilului în activități care stimulează limbajul (lecturi,

jocuri, teatru școlar).

Prin aceste acțiuni, se creează o **unitate de intervenție** între cei mai importanți factori educaționali din viața copilului. **Familia este primul mediu** de învățare a limbajului și principalul factor de sprijin emoțional al copilului. Părinții pot contribui semnificativ la corectarea tulburărilor de limbaj prin: participarea la ședințele și recomandările logopedului; exersarea zilnică a sunetelor și cuvintelor corectate; oferirea unui climat afectiv pozitiv, fără presiune sau ridiculizare; încurajarea copilului să vorbească liber și să povestească despre experiențele sale.

Astfel, **coerența între activitățile școlare și cele familiale** accelerează progresul copilului și previne apariția frustrărilor sau a izolării sociale. O comunicare deschisă și constantă între cadre didactice, logoped și părinți este esențială pentru a asigura coerența intervenției. Prin întâlniri periodice, schimb de informații și feedback, părinții pot înțelege mai bine natura tulburării de limbaj a copilului, obiectivele și metodele folosite în terapie, precum și modul corect de aplicare a exercițiilor acasă.

De asemenea, învățătorii pot adapta procesul educativ în funcție de nevoile individuale ale elevului, sprijinindu-l în activitățile de citire, scriere și comunicare orală. **Tulburările de vorbire pot fi corectate eficient numai printr-o colaborare strânsă între logoped, școală și familie. Iar respectarea unor reguli simple, dar consecvente, poate accelera procesul de recuperare și susține**

activitatea logopedică desfășurată în școală.

Mai jos vă propun un **Pliant informativ pentru părinți**, ce conține un set de reguli și recomandări, conceput special pentru a sprijini **rezolvarea și ameliorarea tulburărilor de vorbire** la copiii de vârstă școlară mică.

În concluzie, situația actuală subliniază necesitatea:

- intensificării **colaborării dintre școală, familie și logoped**, pentru o identificare și corectare timpurie a tulburărilor de limbaj;
- extinderii **serviciilor logopedice și psihopedagogice** în toate regiunile țării;
- desfășurării de **campanii de informare și formare pentru părinți și cadre didactice**, în vederea recunoașterii semnelor timpurii ale tulburărilor de vorbire;
- creării unei baze de date naționale actualizate, care să permită monitorizarea evoluției acestor tulburări la copiii de vârstă școlară.

Prin urmare, tulburările de vorbire la copiii din Republica Moldova reprezintă o provocare educațională și socială, iar succesul corecției lor depinde direct de implicarea comună a familiei, a școlii și a specialiștilor din domeniul logopediei.

Succesul corecției tulburărilor de limbaj la școlarul mic depinde și de parteneriatul activ dintre școală și familie. Comunicarea eficientă între acești doi factori principali de educație asigură o intervenție unitară, consecventă și adaptată nevoilor copilului. Atunci când părinții și profesorii colaborează, copilul se simte sprijinit, capătă încredere în sine și își dezvoltă armonios limbajul, ceea ce va determina o mai bună integrare școlară și socială a acestuia.

Ziua Mondială a Poștei, sărbătorită la Liceul „Orizont” din Bălți

Cu ocazia Zilei Mondiale a Poștei, elevii și profesorii Liceului „Orizont” din Bălți au organizat o serie de activități menite să marcheze importanța comunicării prin poștă și evoluția acestui mijloc de corespondență esențial în viața societății moderne și post-moderne. Mai întâi de toate, elevii instituției au avut parte de **activități educative și creative**, precum **audierea** informațiilor despre istoria Zilei Mondiale a Poștei, sărbătorite

anual pe 9 octombrie, începând din 1969, sub egida Uniunii Poștale Universale, de asemenea, evoluția serviciului poștal în Europa și în Republica Moldova. De asemenea, **participarea** la un atelier de ti-cuit scrisori, unde au avut ocazia să redacteze manual mesaje adresate colegilor, profesorilor sau membrilor familiei. Scrisorile au fost sigilate

cu ceară, timbrate simbolic și „expediate” printr-un profesor care a fost desemnat poștașul liceului pentru o zi.

În plus, elevii au avut oportunitatea de vizualizat expoziția de timbre unicate din diferite timpuri și continente și machete poștale, colectate în colaborare cu elevi și profesori din cadrul Liceului „Orizont”, care au pus la dispoziție o serie de timbre vechi și rare, alături de machete de plicuri poștale.

Remarcăm faptul că elevii s-au simțit atât încântați, cât și îmbogățiți de informația acumulată în timpul orelor despre importanța **timbrilor poștale, o fereastră fascinantă către istorie, cultură și simbolică națională; importanța plicului, un simbol al comunicării clasice; importanța poștei - una dintre cele mai vechi și esențiale**

mijloace de comunicare interumane. Prin această inițiativă, Liceul „Orizont” din Bălți demonstrează încă o dată angajamentul său față de educația complexă, care îmbină cunoștințele teoretice cu activitățile culturale și sociale în cadrul orelor oferite, în incinta liceului.

Alexandru COCETOV,
IPÎ Liceul Teoretic „Orizont”, Bălți

Sărbătoare dedicată dascălilor și educației la Rezina

Comunitatea educațională din raionul Rezina a celebrat, într-o atmosferă solemnă și festivă, două evenimente deosebit de importante: **Forumul Cadrelor Didactice și Ziua profesională a lucrătorilor din învățământ. Manifestarea, desfășurată în Sala mare a Palatului raional de Cultură „Nicolae Lupov”, a reunit sute de profesori, directori de școli, inspectori, reprezentanți ai autorităților centrale și locale, ai sindicatelor și ai societății civile, confirmând, încă o dată, rolul esențial al educației în dezvoltarea unei comunități.**

Evenimentul a debutat cu intonarea imnului de stat, urmat de mesajele oficiale adresate celor prezenți. Aurelia Grigoriță, șefa Direcției Învățământ, Tineret și Sport Rezina, a transmis un cuvânt de bun venit participanților, subliniind că succesul școlii nu se poate construi în izolare, ci doar printr-o colaborare strânsă între profesori, părinți și comunitate. Ea a accentuat că forumul nu este doar un prilej festiv, ci și un spațiu real de reflecție asupra misiunii educatorului într-o societate aflată în continuă schimbare.

Au urmat mesajele reprezentanților autorităților raionale. Teodor Cuculescu, președintele raionului Rezina, a vorbit despre importanța strategică a educației pentru dezvoltarea localităților și despre faptul că investiția în profesori înseamnă, de fapt, investiție în viitorul raionului. Vicepreședintele Valentin Rotari a completat ideea, mulțumind pedagogilor pentru perseverență și responsabilitatea cu care își îndeplinesc misiunea, în ciuda provocărilor zilnice.

Susținere din partea autorităților centrale și sindicatelor

Evenimentul a fost onorat de prezența lui Ghenadie Donos, președintele Federației Sindicale a Educației și Științei, care a apreciat eforturile profesorilor din Rezina și a reafirmat angajamentul federației de a susține ca-

valorilor universale, promovarea metodelor moderne de predare și învățare, dar și încurajarea schimbului de experiențe între cadrele didactice din raion.

Experti în educație au susținut prezentări inspirate despre inovațiile pedagogice și impactul acestora asupra elevilor. În cadrul discuțiilor interactive, profesorii au împărtășit exemple concrete de activități didactice reușite, proiecte educaționale și inițiative comunitare, demonstrând că în școlile din Rezina există nu doar profesionalism, ci și multă creativitate și spirit de echipă.

Recunoașterea excelenței profesionale

Un moment aparte al forumului a fost dedicat aprecierii muncii cadrelor didactice. Pe scena Palatului raional de Cultură au urcat zeci de profesori, educatori și directori de institutii care au primit

drele didactice în demersurile lor profesionale și sociale. La rândul său, Angela Prisacaru, șef adjunct în cadrul Ministerului Educației și Cercetării, a transmis un mesaj de recunoștință din partea ministerului, menționând că fiecare profesor contribuie, prin dăruirea sa, la edificarea unei societăți bazate pe valori și cunoaștere. Ea a subliniat că transformările actuale din sistemul educațional nu pot fi realizate fără implicarea activă a corpului profesoral.

Schimb de idei și bune practici

Forumul a fost structurat în mai multe secțiuni tematice, care au permis participanților să discute despre tendințele actuale în educație, provocările din teren și modalitățile de îmbunătățire a calității actului didactic. Printre obiectivele principale s-au numărat evidențierea rolului esențial al profesorilor în transmiterea

diplome de onoare și distincții pentru activitatea lor remarcabilă. Aceste gesturi simbolice au reprezentat, dincolo de recunoașterea oficială, un semn de respect profund pentru efortul zilnic depus în fața elevilor.

Atmosfera festivă a fost completată de momente artistice pregătite de elevii din raion, care au oferit publicului cântece, dansuri și recitaluri dedicate dascălilor. Emoțiile s-au împletit cu aplauzele prelungite, creând o stare de sărbătoare autentică.

Rezoluții pentru viitor

La finalul forumului, participanții au adoptat o Rezoluție prin care și-au exprimat angajamentul comun de a contribui la dezvoltarea continuă a sistemului educațional local. Documentul include direcții clare de acțiune, de la sprijinirea formării continue a cadrelor didactice, până la consolidarea parteneriatelor între școală, familie și autoritățile locale. Seara s-a încheiat într-o atmosferă relaxantă, printr-un concert susținut de îndrăgita formație „ACORD”, care a oferit publicului un program muzical plin de energie și emoție. Profesorii au fost, pentru o zi, în centrul atenției, iar bucuria de pe chipurile lor a arătat cât de importante sunt astfel de momente de recunoaștință.

„Făt Frumosul țării – Chișinău”

„Firea omenească are obiceiul să uite ușor ce-a fost ieri și să trăiască cu ideea că cele mai mari și cele mai importante fapte se vor întâmpla abia mâine, dar mâine fără ieri nu există”

Iurie Colesnic

Haideti să redescoperim Chișinăul! S-ar crea impresia că acest îndemn pare a fi prea direct și gratuit. Însă poate fi doar o sugestie și în același timp o certitudine pe care o percepe oricine, care are ocazia să vizioneze expoziția de fotografie „Metamorfoze urbane” (Chișinău 1900-1940), inițiată de Fundația „Moștenire”, condusă de Alexandru Corduneanu. Expoziție ambulantă, vernisată recent la Biblioteca „Transilvania” din sectorul Ciocana al capitalei, după ce a fost găzduită de sediul central al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”.

Vorba e că suntem tentați să vizităm alte orașe din alte țări și să ne minunăm de frumusețea și arhitectura lor, dar trebuie să recunoaștem că majoritatea dintre noi nu ne cunoaștem suficient orașul în care locuim, istoria lui, a clădirilor și străzilor pe care pășim în fiecare zi. La această concluzie au ajuns și elevii de la Liceul „Ginta Latină”, care au venit la vernisaj împreună cu profesora lor de istorie Claudia Barbăroș. Prezenți la eveniment au fost: Alexandru Corduneanu; Mariana Harjevschi, directorul general al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”; Parascovia Onciu, directoarea Bibliotecii Municipale „Transilvania”; Aurelia Carпов, cercetător științific superior la Institutul Patrimoniului Cultural, doctor în arhitectură, una dintre autoarele fotografiilor.

Țin să afirm că nu e doar e simplă expoziție de fotografie, ci o incitantă invitație vizuală și textuală de a face o incursiune în trecutul și prezentul orașului Chișinău pe durata câtorva decenii. Fotografii sunt însoțite de legende și comentarii cu referire la istoria și arhitectura clădirilor din perioada 1900-1940. Despre impactul expoziției a vorbit Mariana Harjevschi, care a menționat de la bun început că deși locuiește în Chișinău din 1993, în virtutea activității sale manageriale, nu a remarcat că aici sunt atâtea clădiri de patrimoniu cu o valoare incontestabilă. Fapt care a fost dezvoltat și detaliat de Alexandru Corduneanu, președintele Fundației „Heritage” (Moștenire), pasionat de istoria orașului, inițiatorul expoziției în cauză.

Interesantă și neașteptată a fost întrebarea lui, adresată elevilor din clasa a 9-a „B” de la Liceul „Ginta Latină”: Ce legătură au cu trecutul? Întrebare care i-a surprins, deoarece ei sunt deprinși mai mult cu prezentul și poate cu unele visuri de viitor. Și după cum e necesar să existe o continuitate între generații, la fel și orașul este ca un organism viu care trece prin mai multe schimbări și

metamorfoze, mai ales arhitectura lui. Iar cartea de vizită a unui oraș pe lângă amplasarea geografică, o constituie clădirile lui, care, fiecare luată aparte, are un trecut, o biografie, cum s-ar zice. Din acest punct de vedere, Chișinăul interbelic are o istorie impresionantă și colorată, exotica pe alocuri. În această ordine de idei, a venit cu exemple concrete Aurelia Carпов, cercetător științific superior la Institutul Patrimoniului Cultural, doctor în arhitectură, care împreună cu fika ei Mihaela, arhitect în devenire, au și fotografiat în luna martie anul curent clădirile etalate în expoziție.

Iată și câteva repere ale expoziției. Ea scoate în vileag transformările profunde ale peisajului arhitectural chișinăuian, în prima jumătate a secolului XX – o perioadă bogată și plină de metamorfoză estetică și căutare identitară, în care orașul se transformă, putem zice, într-un laborator de elaborări stilistice în vogă la acea vreme.

Astfel, sesizăm construcții în stilul ce ne amintește de eleganța *Art Nouveau* (Artă Nouă, din franceză), considerat de Giulio Carlo Argan drept prima treaptă a modernismului și altele specifice modernismului anilor 30 ai secolului trecut. Expoziția urmărește o linie continuă, însă persistă și unele abateri, devieri de la formele decorativului și imperativele raționalului și utilitarului.

Aici e cazul să specificăm că în Chișinău, *Art Nouveau*-ul se evidențiază prin niște accente autentice, reflectând specificul cultural local al începutului de secol. Acest stil se manifestă distinct în forme elegante, dar și în unele combinații neașteptate, adaptate unei modernități un pic întârziată. Cu referință însă la *Neoromânesc*, ca variantă regională a *Art Nouveau*, putem afirma că treptat se transformă într-o expresie a consolidării identității naționale, manifestându-se în arhitectura publică și rezidențială. Concomitent sunt observate și influențe *Art Deco*, mai ales în arhitectura caselor din anii 30 – cu elemente geometrice și elegante, care denotă trecerea către sobrietate, către noi tendințe moderne.

În concluzie, putem afirma că Expoziția „Metamorfoze urbane (Chișinău 1900-1940)” este cu adevărat o invitație la redescoperirea orașului ca laborator stilistic. Deoarece Chișinăul este nu doar acel așazis „oraș alb...”, ci un oraș deosebit. În arhitectura căruia, mai refer la clădirile din perioada interbelică (ce-i drept, tot mai puține la număr), în care decorul, tradiția și tendințele moderne europene se împletesc sincretic într-o perioadă istorică concretă, în perpetuă dezvoltare și evoluare fascinantă, devenind un oraș în permanentă căutare de sine, căruia i se potrivește calificativul „Făt Frumosul Țării – Chișinău”.

Andrei VIZIRU